

Zaćmienie

Agnieszka Polska, Natalia Sielewicz

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Godło: 031223080915

Agnieszka Polska

Zaćmienie

Projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Biennale Sztuki w Wenecji

Opis projektu

W swoich filmach Agnieszka Polska stawia pytania o kondycję człowieka w obliczu katastrof współczesności i postępującej rewolucji technologicznej. W nowej realizacji, zatytułowanej *Zaćmienie*, poddaje pod refleksję poetycką moc sztuki — w czasach, kiedy eksplozja technologii nie tylko redefiniuje pojęcie ludzkiej autonomii, ale również staje się narzędziem pogłębiania nierówności.

W *Zaćmieniu* rozbrzmiewa echo procesów dobrze znanych współczesnemu człowiekowi: kryzysu demokracji, automatyzacji przemocy, medialnie powielanego cierpienia. Delirium współczesności zostaje skontekstualizowane w szerszej perspektywie dziejowej, a okres przesilenia i załamania porządku przedstawiony jako cykliczny rytuał — zaćmienie człowieczeństwa, empatii, wspólnoty. W obliczu wszechogarniającego poczucia niemocy artystka zwraca się ku poezji: szuka szczelin w języku — to właśnie na gruncie poetyckim kiełkują afektywne spięcia i impulsy. Polska sprzęga je ze sobą do analizy przeobrażeń społecznych, które materializują się dziś w nowym porządku świata.

Na aranżację pawilonu składają się dwa nowe filmy wyświetlane jako projekcje oraz instalacja przestrzenna złożona z wielkoformatowych luster. Stworzona w ten sposób architektura powiela w nieskończoność sylwetki widzów i odbicia z obrazów filmowych w onirycznym *mise-en-abyme*; zawieszeniu ulega linearne doświadczenie miejsca i historii. Dopelnia ją kinetyczna rzeźba-zegar umieszczona w portyku nad wejściem do Pawilonu. Po tarczy z motywem słońca obraca się wskazówka — półprzezroczysty dysk, z wizerunkiem planety przypominającej ludzką czaszkę. Dzięki specjalnie wykonanemu mechanizmowi powolnie obracająca się planeta co jakiś czas nachodzi na słońce, powodując zaćmienie.

Pierwszy z filmów to dystopijna opowieść z pogranicza baśni i koszmaru sennego, łącząca ze sobą pozornie odległe od siebie porządki: historyczny feudalizm i współczesną techno-oligarchię. Te dwa światy, rozdzielone całą epoką, w filmie w surrealny sposób ze sobą koegzystują i stanowią jedno. Główna bohaterka, wywodząca się z klasy chłopskiej, przyzwyczajona jest do życia w nędzy jako „zbędna” jednostka, bez której rodzina i społeczeństwo mogłyby się obyć.

Dziewczyna w niesamowity sposób dokonuje awansu klasowego i odkrywa kolejne elementy stechnologizowanego świata, stojącego na skraju „eksplozji inteligencji”, w którym cyfrowe korporacje funkcjonują jak prywatne księstwa wpływające na decyzje państw narodowych. Dramatyczne zwroty akcji dezorientują bohaterkę, zaburzają jej pamięć i poczucie realności. Fabuła opowieści wzorowana jest na strukturze baśni. Pojawia się również elementy folkloru polskiego, takie jak opowieść o kwiecie paproci. Powyższe wątki skonstrastowane są ze współczesną tematyką przepływu informacji i przemocy obecnej w mediach.

Na drugim ekranie wyświetlana jest interwencja artystki, zrealizowana za pomocą modelu sztucznej inteligencji, inspirowana antyfaszystowskimi manifestami sztuki ruchomego obrazu z początku XX wieku. Sięgając do korzeni antyfaszyzmu, artystka przekazuje modelowi AI poetyckie komunikaty językowe, które uwspółcześniają je w surrealistyczny esej filmowy. Tworzy nowe sygnały wizualne, które oddziałują na odbiorcę poprzez sugestywny kolaż obrazów, jednocześnie rezonując z materia i politycznym przekazem pierwszego filmu.

W warstwie poetyckiej wszystkich elementów wystawy przeplatają się pytania o przyszłość świata u progu globalnej fali faszystwu i techno-militarnej dystopii. Czy katastrofa jest czymś powracającym i nieuniknionym — tak jak zaćmienie słońca — czy może być „odczarowana” poezją?

Project description

In her films, Agnieszka Polska raises questions about the human condition in the face of contemporary disasters and the ongoing technological revolution. In her new work, entitled *Eclipse*, she reflects on the poetic power of art at a time when the explosion of technology is not only redefining the concept of human autonomy, but also becoming a tool for exacerbating inequalities.

Eclipse echoes processes well known to contemporary man: the crisis of democracy, the automation of violence, and suffering reproduced by the media. The delirium of the present day is contextualised in a broader historical perspective, while the moment of crisis and collapse of order is presented as a cyclical ritual – an eclipse of humanity, empathy and community. In the face of an overwhelming sense of powerlessness, the artist turns to poetry: she looks for fissures in language – it is on poetic ground that affective tensions and impulses emerge. Polska fuses them to analyse the social transformations that are materialising today in the new world order.

The pavilion's arrangement consists of two new films shown as projections and a spatial installation composed of large-format mirrors. Such material structure infinitely duplicates the silhouettes of viewers and reflections from film images in a dreamlike *mise en abyme*; the linear experience of place and history is suspended. The experience is complemented by a kinetic clock sculpture placed in the portico above the entrance to the Pavilion. A hand rotates on a dial with a sun motif, a translucent plexiglass disc with an image of a planet resembling a human skull. Thanks to a specially designed mechanism, the slowly rotating planet occasionally overlaps the sun, causing an eclipse.

The first film is a dystopian tale on the borderline between a fairy tale and a nightmare, combining two seemingly distant orders: historical feudalism and contemporary

techno-oligarchy. These two worlds, separated by an entire era, coexist in a surreal way in the film and form a single entity. The main character, who originates from a peasant class, is accustomed to living in poverty as a 'superfluous' individual, without whom her family and society could do without.

The girl makes an incredible class advancement and discovers new elements of a technologised world on the verge of an 'intelligence explosion,' in which digital corporations function as private principalities influencing the decisions of nation states. Dramatic twists and turns confuse the protagonist, disrupting her memory and sense of reality. The plot of the story is modelled on the structure of a fairy tale. Elements of Polish folklore, such as the myth of the fern flower, also appear. These themes are contrasted with contemporary issues of information flow and violence in the media.

The second screen displays the artist's intervention, created using an artificial intelligence model, inspired by various antifascist manifestos of the moving image from the beginning of the 20th century. Drawing on the legacy of antifascism, the artist feeds the AI model poetic prompts that reimagine them into a surreal film essay. She creates new visual signals that affect the viewer through an evocative collage of images, while resonating with the subject matter and political message of the first film.

On a poetic level, all elements of the exhibition intertwine questions about the future of the world on the threshold of a global wave of fascism and technomilitary dystopia. Is the catastrophe something recurrent and inevitable, just like an eclipse? Or can it be charmed away with poetry?

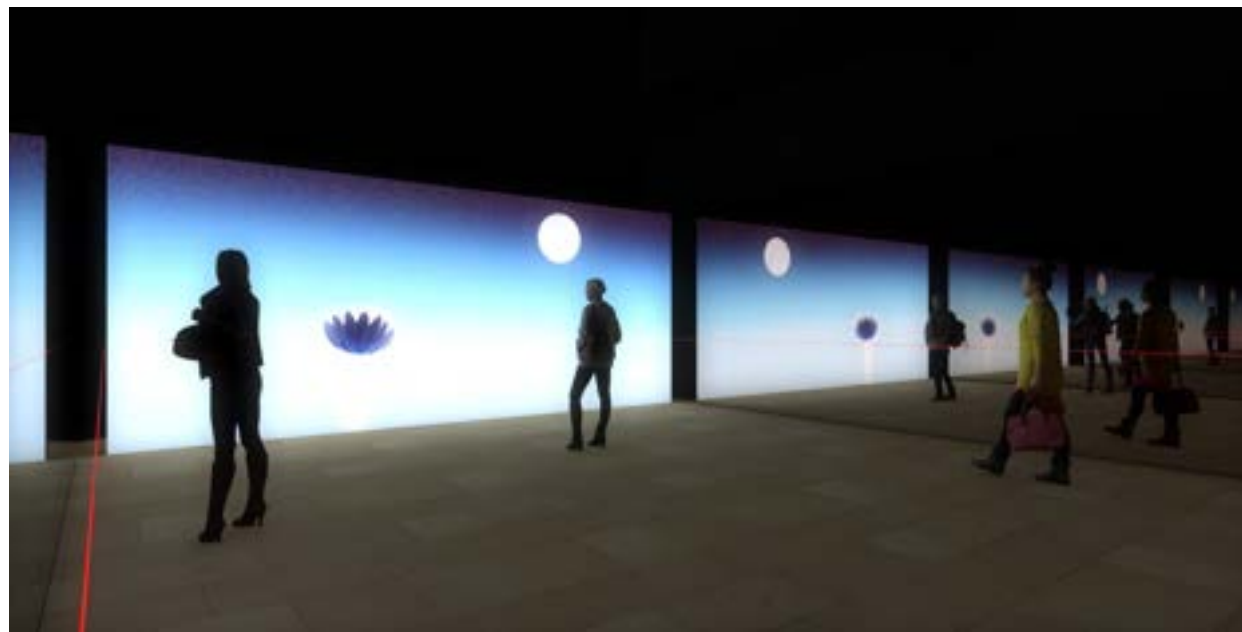

Przykładowe klatki z filmu inspirowanego materiałami archiwalnymi

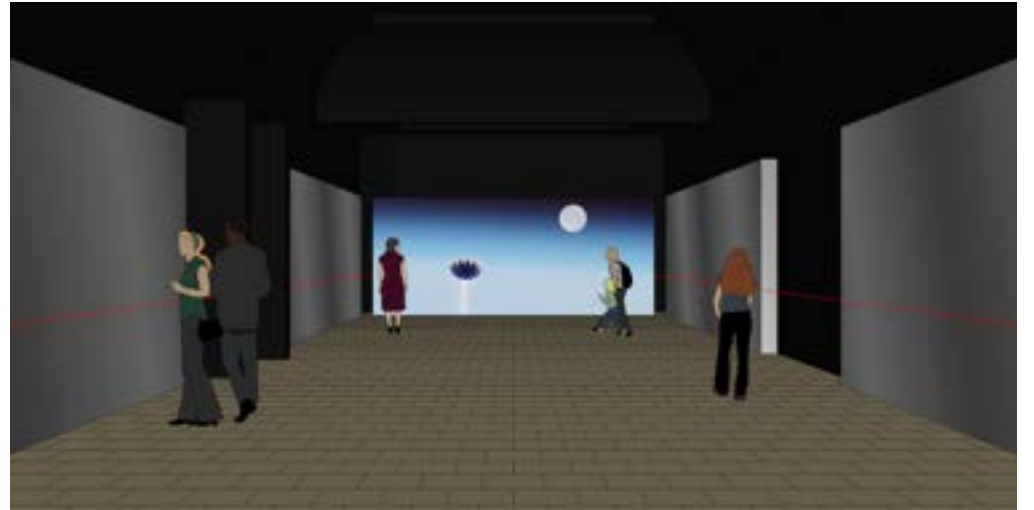
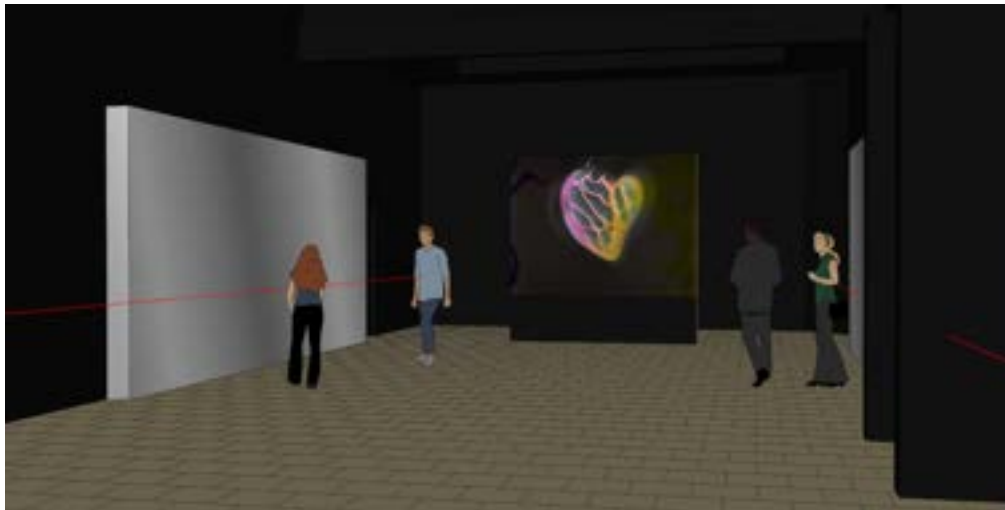
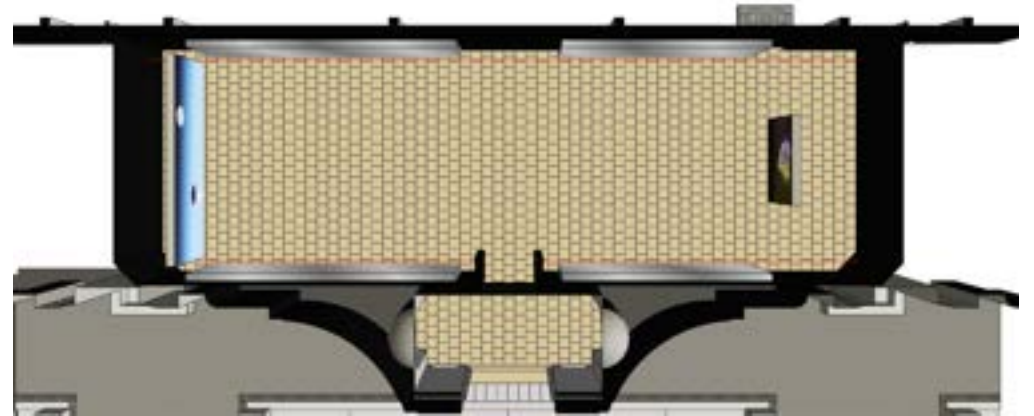

6

Wizualizacja zegara

Widok wystawy, wizualizacja efektu lustrzanych odbić

Wizualizacja ekspozycji z umiejscowieniem ekranów, luster i laserów odgradzających lustra